

25-08-2014

Sagsnr.
2014-0157044

Dokumentnr.
2014-0157044-3

Sagsbehandler
Klaus Vollstedt

Bilag 1 **Gennemgang af Thorvaldsens gavebrev/testamente**

Indledning

Thorvaldsens Museum er et kommunalt museum, der ejes og drives af Københavns Kommune og som har til huse i en bygning, der tilhører Københavns Kommune.

Thorvaldsens Museum er i dag et statsanerkendt museum – det fremgår bl.a. af museets vedtægter. Derfor er museet og Københavns Kommune underlagt nogle forpligtelser, ligesom museumsloven skal iagttages. Det svarer til forholdene for Københavns Museum.

Herudover skal Thorvaldsens gavebrev og testamente, der er museets fundats, respekteres.

En fravigelse af bestemmelserne i gavebrevet kræver i medfør af arvelovens § 92 Justitsministeriets godkendelse (permutation).

I det følgende gennemgås hovedlinjerne i gavebrevet. Afslutningsvis er der knyttet nogle bemærkninger til vedtægterne.

Gavebrev/testamente af 5. december 1838

Thorvaldsens gavebrev til København og testamentet er dateret den 5. december 1838.

Det for Thorvaldsens Museum væsentligste indhold fremgår af testamentets § 1, hvorefter Thorvaldsen skænker samtlige kunstgenstande (statuer, malerier o.s.v.) til Staden København.

Der er ifølge testamentet tale om en urokkelig og uigenkaldelig gave til Staden København – kunstgenstandene er dermed byens ejendom.

Gaven gives under følgende betingelser:

- samtlige kunstgenstande skal udgøre et eneste og særskilt museum, der bærer Thorvaldsens navn,
- samlingerne må aldrig blandes med andre samlinger, formindskes, deles eller på anden vis forandres
- Staden København har forpligtet sig til at indrette et passende og særskilt lokale for dette museum.

Disse bestemmelser må betragtes som testationens formål.

Sekretariatet

Rådhuset
1599 København V

Telefon
33 66 23 42

Direkte telefon
2939 2994

E-mail
klvoll@kff.kk.dk

EAN nummer
5798009780515

www.kk.dk

Tillægsbestemmelser af 25. januar 1843

Thorvaldsen fastsætter den 25. januar 1843 en række tillægsbestemmelser til ovennævnte gavebrev/testament. De væsentlige bestemmelser er herved følgende:

- Bestemmelse om en fond (baseret på en sum penge, som Thorvaldsen allerede havde skænket til museet og afleveret til testaments-eksekutorerne). Renterne af fonden skulle bruges til at vedligeholde og forøge museets kunstsamlinger og til museets indvendige forskønnelse o.lign. formål.
- Videre fremgår af tillægsbestemmelsernes § 7, at den umiddelbare og udelukkende bestyrelse af museet tilkommer testaments-eksekutorerne, som Thorvaldsen ydermere bemyndiger til at anvende de til deres disposition stående midler for at vedligeholde og forøge museets kunstsager og til at forskønne dets indre, således at det til enhver tid fremstår som et monument for dansk kunst og danske kunstneres præstationer.
- Det følger af § 9 i tillægsbestemmelserne, at Thorvaldsen i sit gavebrev havde forudsat, at finansieringen af vedligeholdelsen og forøgelsen af **kunstværkerne** skulle ske via den tidligere nævnte fond. Med hensyn til vedligeholdelsen af **museumsbygningen** udtrykte Thorvaldsen i tillægget til gavebrevet et håb om, at Københavns Kommunalbestyrelse fremadrettet ville bekoste denne og udøve tilsyn med bygningen, således at museumsbygningen fremover kunne være et sikkert og anstændigt opbevaringssted for de kostbare kunstsager, som Thorvaldsen havde sænket byen København. Dette blev grundlaget for den dualisme, der i årtierne fremkendetegnede styringen af museet: bygningen styredes af kommunen, mens styringen af museets indhold varetoges af bestyrelsen. Udgangspunktet var herved, at bestyrelsen afholdt udgifter til museets drift med renterne af museumsfonden, mens kommunen afholdt udgifterne til bygningens vedligeholdelse.
- Ifølge § 7 i tillægsbestemmelserne skulle Thorvaldsens Museum bestyres af de i § 10 nævnte 6 eksekutorer. Når en af eksekutorerne fratræder, skal antallet af bestyrelsesmedlemmer

begrænses til 5. Eksekutorerne (bestyrelsesmedlemmerne) er bemyndiget til at udnævne deres efterfølgere, dog således at det ved afgang og en ny eksekutors udnævnelse skal være en regel, at der blandt eksekutorerne (bestyrelsesmedlemmerne) altid skal være 2 professorer ved Kunstakademiet, 1 medlem af Københavns Magistrat og en lovkyndig, som skal være højesterets- eller landsdommer.

Ændringer til gavebrevet af 12. januar 1916

Efter en langvarig uenighed mellem Borgerrepræsentationen og bestyrelsen for Thorvaldsens Museum om museets bestyrelse, blev der ved kongelig konfirmation af 12. januar 1916 foretaget ændringer af bl.a. bestyrelsens sammensætning (2 BR-medlemmer fik sæde i bestyrelsen).

Følgende fremgår således af ændringernes § 1:

”Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum består af 7 medlemmer, der vælges på følgende måde: Kunstakademiet vælger ved sit Akadimiråd 3 medlemmer, hvoraf 2 skal være medlemmer af Akadimirådet. Københavns Borgerrepræsentanter vælger 3 medlemmer, 1 efter indstilling fra Magistraten blandt dennes medlemmer, 2 efter forholdstal blandt Borgerrepræsentationens medlemmer. Højesteret vælger blandt de retskyndige dommere ved en af de kollegiale domstole i København 1 medlem. Bestyrelsen, der er ulønnet, vælger selv sin Formand og Næstformand og fastsætter i øvrigt sin Forretningsorden.”

Bestyrelsens myndighedsområde blev præciseret i § 3, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”Under Bestyrelsens Myndighedsområde henlægges alle Sager vedrørende Museet, dets Bygning og Samlinger, dets Kapitaler, Indtægter og Drift.”

Endvidere blev følgende fastlagt i § 6:

”Til at foreslå Museets daglige Ledelse og Drift ansættes en kunst- og museumskyndig Direktør. Han antages og afskediges af Bestyrelsen, som i en Instruks fastsætter Området for hans Virksomhed og de øvrige Vilkaar for hans Ansættelse.”

Endelig blev det i § 7 fastslået, at det er Københavns Kommunalbestyrelse – for hvilken museets årlige budget skal forelægges – der er museets øverste bevillingsmyndighed.

Af § 8 fremgår, at ændringer i §§ 1-7 forudsætter at 5 bestyrelsesmedlemmer stemmer for og at ændring tiltrædes af

Borgerrepræsentationen. Ændringer til tillægget skal være kongeligt konfirmerede.

1916-tillægget er blevet ændret en gang, i 1981. Det er en indholdsmæssig ubetydelig ændring ("Kunstakademiet" blev erstattet med "Akademiet for de skønne kunster" og "Akademirådet" blev erstattet med "Akademiet".)

Permutation

Justitsministeriet godkendte 1999 en fravigelse af gavebrevets bestemmelser (permutation jf. bestemmelserne i arveloven). Fravigelsen betød, at også de 2 af Borgerrepræsentationen udpegede medlemmer fik stemmeret ved sager, der alene vedrører museets kunstsamlinger.

I forbindelse med ændringen af arveloven den 1. januar 2008, er adgangen til permutation udvidet. Af forarbejderne fremgår således bl.a. følgende (bemærkningerne til § 92):

"Den udvidelse og uddybning af permutationsbestemmelsen, der foreslås i stk. 1 og 2, vil samlet set indebære, at der i praksis bliver mulighed for at tillade permutation ud fra en bredere skønsmæssig overvejelse, end det er tilfældet efter Justitsministeriets praksis i medfør af den gældende arvelovs § 69. Hensynet til testators vilje vil ikke fremover skulle tillægges helt den samme vægt ved vurderingen af, om der kan ske permutation. "

Af bemærkningerne fremgår endvidere, at der er tilstræbt en "liberaliseret" permutationspraksis, således at der sker en tilnærmelse af permutationsadgangen efter arveloven til praksis efter fondslovene. Det betyder ifølge forarbejderne bl.a. at man vil være mere imødekommende over for at ændre en bestemmelse, som af samfundsmæssige hensyn eller af andre særlige grunde ikke længere forekommer hensigtsmæssig, herunder at den oprindelige begrundelse for bestemmelsen ikke længere tjener noget rimeligt formål. Der lægges med lovændringen sammenfattende mere vægt på hensynet til ændrede forhold, herunder den samfundsmæssige udvikling.

Vedtægter af 5. december 2001

Vedtægterne for Thorvaldsens Museum er stort set en kopi af de dagældende standardvedtægter for statsanerkendte museer. I vedtægterne henvises til at Thorvaldsens gavebrev er museets fundats.

De krav, der fremgår af vedtægterne, må ses i sammenhæng med, at Thorvaldsens Museum er et statsanerkendt museum.